

27. júna 2019

Pokles na obzore

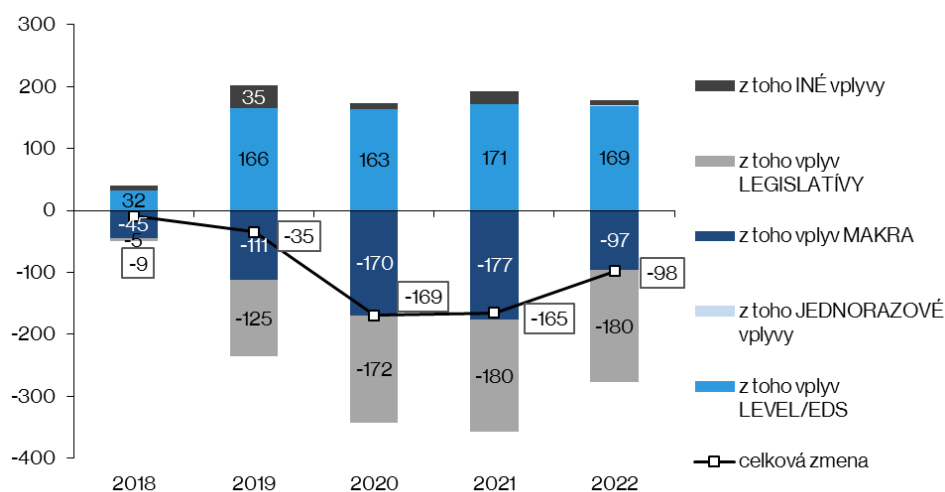
Prognóza daňových a odvodových príjmov na roky 2018 až 2022 (jún 2019)

Jana Antalicová, Michal Havlát

Aktuálna prognóza daní a odvodov predpokladá v rokoch 2019 až 2022 pokles príjmov na celom horizonte. Zatiaľ čo odhad za rok 2018 znižujeme len mierne, na aktuálny rok odhadujeme pokles o 35 mil. eur. V ďalších rokoch sa pokles prehľbuje na takmer 170 mil. eur a v závere prognózovaného horizontu je výpadok vo výške 98 mil. eur. Hlavnými dôvodmi sú spomalenie ekonomiky a legislatívne opatrenia, hlavne zrušenie odvodu z reťazcov. Vývoj efektívnosti výberu daní naopak príjmy zvyšuje a koriguje negatívne vplyvy.

Aktualizácia prognózy daňových a odvodových príjmov predpokladá nižšie plnenie na celom horizonte v rozpätí 35 až 169 mil. eur (Graf 1). Za poklesom je z veľkej časti nižší ekonomický rast. Výrazne negatívny efekt má aj vplyv legislatívnych opatrení, vrátane aktualizácie legislatívy z predchádzajúcich rokov. Tieto vplyvy sú čiastočne kompenzované zlepšeným vývojom efektívnej daňovej sadzby. Iné vplyvy majú malý pozitívny vplyv na celú prognózu.

Graf 1: Zmena prognózy daňovo-odvodových príjmov oproti februáru 2019 (v mil. eur)

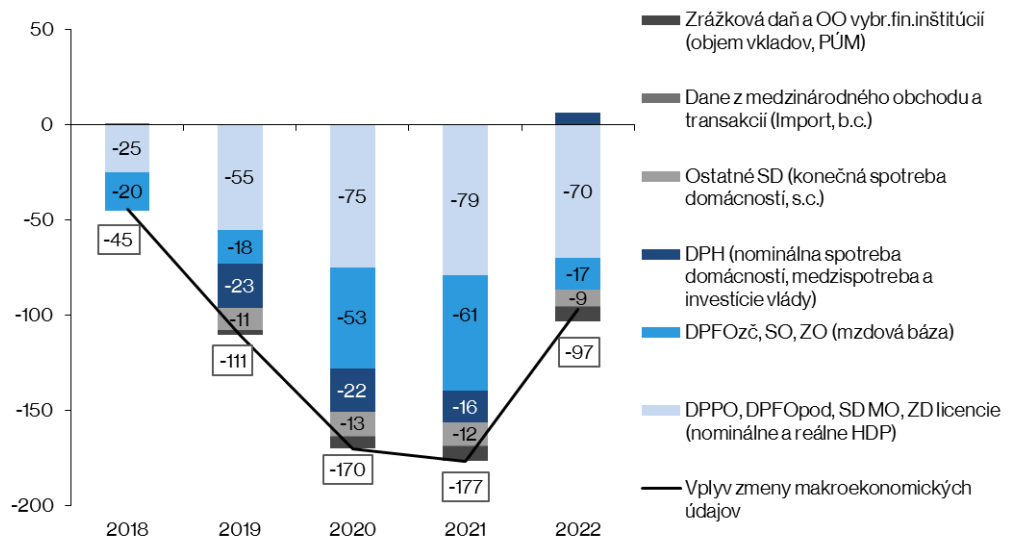
zdroj: IFP, UloziskoIFP

Aktuálny vývoj makroekonomického prostredia pôsobí na výnos daňových príjmov nepriaznivo. Najväčší výpadok spôsobuje celkové spomalenie ekonomickej aktivity a výrazne senzitivne príjmy reagujú aj na malú zmenu prognózy vývoja na trhu práce (Graf 2). Predpokladané spomalenie ekonomiky znižuje daňové a odvodové príjmy v roku 2019 o 111 mil. eur, v roku 2020 o 170 mil. eur a v roku 2021 o 177 mil. eur. V poslednom roku prognózy sa očakáva mierne zníženie negatívneho vplyvu na 97 mil. eur.

Pokles príjmov na celom horizonte vplyvom ekonomiky aj legislatívy

Spomalenie ekonomiky uberá na daniach ...

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní (v mil. eur)

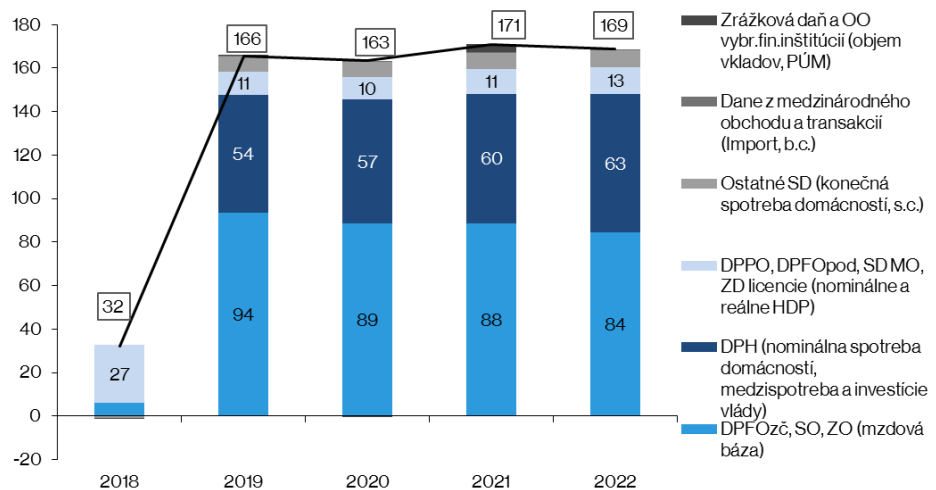
zdroj: IFP, UloziskoIFP

... ale EDS zase pridáva

Vplyv efektívnych daňových sadzieb (EDS) je na celom horizonte prognózy pozitívny.

V rokoch 2020 a 2021 je približne polovica negatívneho vplyvu makroekonomickeho vývoja a aktualizácie legislatívy kompenzovaná pozitívnym vplyvom EDS. V rokoch 2019 a 2022 vplyv EDS kompenzuje približne dve tretiny výpadku (Graf 3). V nominálnom vyjadrení prispieva efektívna sadzba vyše 160 mil. eur po roku 2019. Viac ako polovicu pozitívneho príspevku tvorí vplyv dane z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti a zdravotné odvody. Tretinou prispieva efektívnosť výberu DPH. Malý príspevok majú aj ostatné dane s výnimkou DPPO².

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

¹ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO= sociálne odvody, ZO= zdravotné odvody.

² Makroekonomická báza však plne nezachytáva vývoj DPPO, a preto je vplyv jednotlivých príspevkov tejto dane potrebné vysvetľovať opatrne. Makroekonomickou bázou pre DPPO je HDP bez kompenzácií zamestnancov a nie ziskovosť firiem.

Zrušenie odvodu z reŕazcov znižuje výnos

Celkový vplyv aktualizácie legislatívy znižuje daňové a odvodové príjmy o 125 až 180 mil. eur od roku 2019 (Tabuľka 1). Nové legislatívne opatrenia znižujú daňovú prognózu o 97 až 147 mil. eur, z ktorých najväčší negatívny efekt má zrušenie osobitného odvodu z reŕazcov v apríli 2019. Ďalšie opatrenia s menším negatívnym vplyvom sú súčasťou novely zákona o dani z príjmov na podporu elektromobilov, R&D a mikropodnikov, a pod. Naopak, obmedzenie odpočtu daňovej straty pre firmy, ktoré nespĺňajú definíciu mikrodaňovníka³, ich negatívny vplyv čiastočne kompenzuje. Revízia vplyvu existujúcich legislatívnych opatrení znižuje príjmy približne o 30 mil. eur. Hlavný podiel má aktualizácia vplyvu zrušenia odvodovej odpočítateľnej položky na zdravotné odvody pre zamestnávateľa podľa najnovších údajov, na základe ktorých došlo k menšiemu uplatneniu, ako sa pôvodne očakávalo.

Tabuľka 1: Legislatívne opatrenia zapracované v daňovej prognóze (v mil. eur)

	2018	2019	2020	2021	2022
1. Nová legislatíva	0	-97	-137	-147	-147
Zrušenie odvodu z reŕazcov	0	-85	-101	-106	-110
Nová odpisová skupina pre elektromobily	0	-7	-17	-15	-9
Zvýšenie odpočtu R&D na 150 % od 2019 a 200 % od 2020	0	-6	-13	-15	-18
Zvýšenie nepeň. benefitu pre zamestnanca na ubytovanie na 100 eur mesačne	0	0	-6	-6	-6
Lubovolná doba odpisov pre mikropodniky (od 2021)	0	0	0	-15	-15
Zavedenie paušálu na nepeň. benefit pre zamestnanca na dopravu (100 eur mesačne)	0	0	0	-12	-12
Zvýšenie hranice platenia preddavkov z 2500 na 5000 eur	0	0	0	-11	0
Opravné položky pre mikropodniky v súlade s účtovníctvom (od 2021)	0	0	0	-1	-1
Odpočet daňovej straty mikropodniky bez obmedzenia počas 5 rokov (od 2021)	0	0	0	0	-4
Odpočet daňovej straty pre ostatné firmy max. do 50 % ZD počas 5 rokov (od 2020)	0	0	0	36	30
2. Revízia vplyvu existujúcej legislatívy	-5	-27	-34	-34	-33
Zrušenie OOP na ZO pre zamestnávateľa	-5	-26	-32	-32	-31
Postupné navyšovanie sadzby do II. piliera	0	-1	-1	-1	-1
3=1.+2. Vplyvy legislatívy celkom	-5	-125	-172	-180	-180

Vývoj firemnej dane revidujeme nadol

Výber korporátnej dane za rok 2018 sa plní v súlade s prognózou. Od roku 2019 revidujeme výnos nadol z dôvodu pomalšieho rastu ekonomiky a ziskovosti firiem. Legislatívny vplyv v roku 2019 vyplýva zo zavedenia novej 2-ročnej odpisovej skupiny pre elektromobily a zvýhodnenia odpočtu na vedu a výskum⁴. Od roku 2021 prispeje k vyššiemu výberu zmena režimu umorovania strát (odpočet daňovej straty) pre firmy, ktoré nespĺňajú definíciu mikrodaňovníka. Naopak, zvýhodnenie odpisov majetku a umorovanie strát pre mikrodaňovníkov zníži výnos korporátnej dane.

Úspešnosť výberu DPH (opäť) rastie

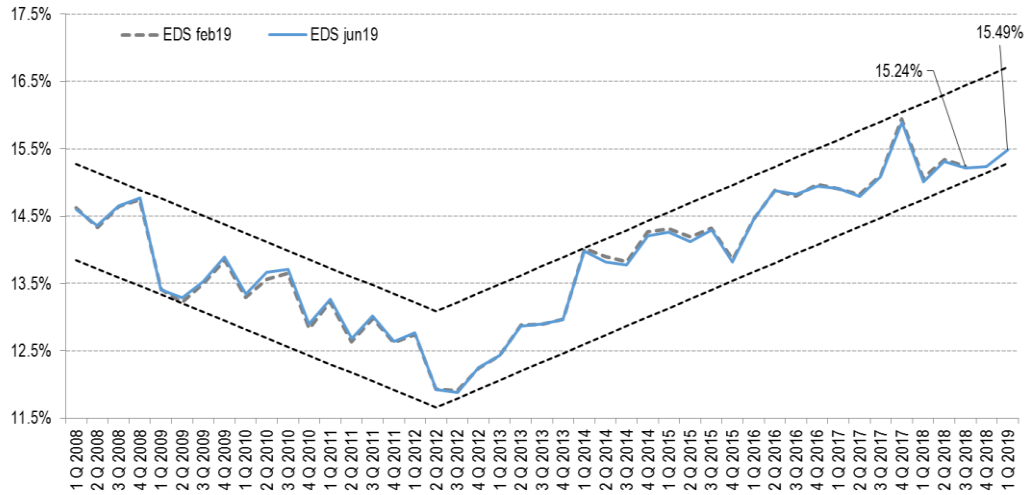
Rastúca úspešnosť výberu navyšuje výnos DPH aj napriek poklesu spotreby domácností. Výnos DPH rastie na základe priaznivého hotovostného plnenia v prvom kvartáli 2019. Výnos pozitívne ovplyvňuje aj očakávané nižšie vyplácanie DPH refundov do zahraničia.

³ Pozitívny fiškálny vplyv je výsledkom obmedzenia odpočtu straty max. do 50 % základu dane počas 5-tich rokov. Kým súčasná legislatíva (odpočet max. do 25 % z objemu daňovej straty počas 4 rokov) umožňovala firmám s relatívne nízkym základom dane v porovnaní s objemom strát znížiť základ dane na nulu, v novom režime to už nebude možné.

⁴ Zároveň má na korporátnu daň pozitívny vplyv zrušenie odvodu z reŕazcov, keďže odvod by patril medzi daňové výdavky znižujúce DPPO. Pri zrušení odvodu teda dochádza k nárastu DPPO, ktoré čiastočne koriguje negatívny vplyv spomínanej legislatívy v roku 2019.

Positívny vplyv makroekonomického vývoja sa prejavuje až na konci rozpočtového horizontu, a to najmä z titulu rastu medzispotreby a investícií vlády. Prognóza na roky 2019 až 2022 predpokladá udržanie úspešnosti výberu DPH za posledné dva kvartály.

Graf 4 : Efektívna daňová sadzba DPH (%)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Trh práce hlavným faktorom revízie odvodov

Odhadované spomaľovanie na trhu práce prispieva ku korekcii prognózy sociálnych a zdravotných odvodov nadol. Plnenie v prvom kvartáli roku 2019 sa vyvíjalo približne v súlade s poslednou prognózou. Negatívny vplyv na prognózu má slabnuci trh práce. Aktualizácia legislatívneho vplyvu odvodovej odpočítateľnej položky na základe nových dát o jej reálnom plnení koriguje odhad zdravotných odvodov na celom horizonte prognózy.

Fiscal drag na vzostupe

Plnenie DPFO zo závislej činnosti opätovne prekonáva rast mzdovej bázy, čo zvyšuje prognózu na celom horizonte. Za lepším výnosom stojí predovšetkým tzv. fiscal drag, ktorý vysvetľuje rast úspešnosti výberu tejto dane. Vplyv fiscal dragu aktualizujeme na základe najaktuálnejších údajov, ktoré potvrdzujú silný rast výnosu (viac k vplyvu a metodike v Boxe 1). Prognózu DPFO mierne znižuje poľavujúci makroekonomický vývoj.

Spotrebné dane idú dole

Oproti februárovej prognóze revidujeme celkový odhad výnosu spotrebných daní smerom nadol. Na prognózu negatívne vplyva najmä aktualizácia prognózy makroprostredia. Vyššie výnosy očakávame pri spotrebnej dani z liehu a z elektrickej energie, kde vyššia úspešnosť výberu kompenzuje spomalenie hospodárskeho rastu.

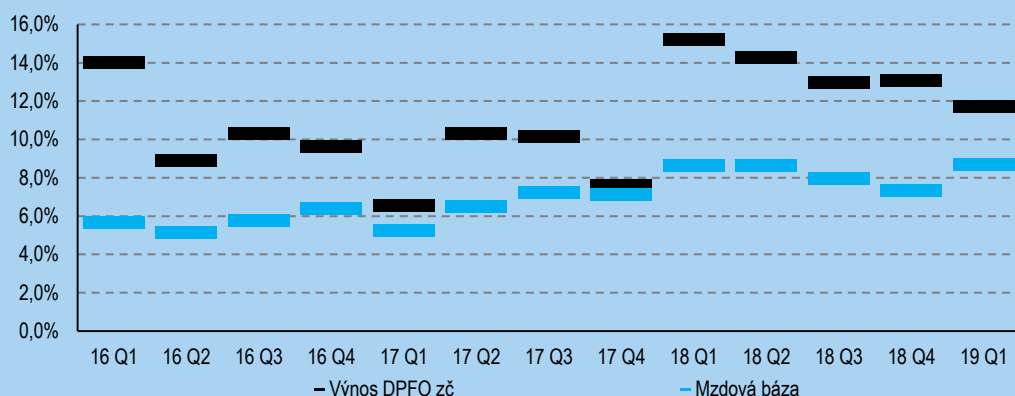
Box 1: Fiscal drag zvyšuje prognózu DPFO

Rast výnosu z DPFO je dlhodobo rýchlejší než rast mzdovej bázy, pričom tento efekt je výrazný najmä v posledných rokoch (Graf A). Jedným z hlavných faktorov takéhoto „previsu“ je tzv. fiscal drag. Ide o vlastnosť daňového systému, kedy sa zvyšuje priemerné zdanenie jednotlivcov aj bez legislatívnych zmien z dôvodu, že priemerné mzdy rastú rýchlejšie ako sú indexované položky daňovo-odvodového systému.

Vplyv fiscal dragu zahŕňame do prognózy výnosu DPFO na celom horizonte. Výnos z fiscal dragu prognózujeme na viac ako 50 mil. eur v najbližších rokoch a necelých 45 mil. eur na konci prognózovaného obdobia (Graf B). Aj takto odhadnutý vplyv však môže podhodnocovať skutočnosť, pokiaľ budú mzdy rásť rýchlejšie oproti pôvodným odhadom, ako sa to už prejavilo aj v minulosti. Ak sa pozrieme na historické dáta, tak vplyv fiscal dragu bol väčšinou vyšší ako sa očakávalo.

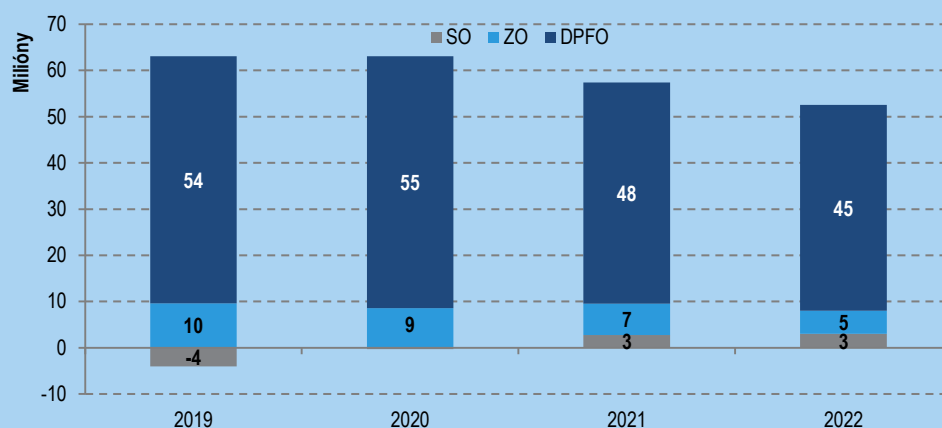

Graf A: Previs výnosu DPFO zč nad rastom mzdovej bázy (v % medziročného rastu)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf B: Prognóza fiscal dragu (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Pri výpočte sa vychádza z administratívnych dát o príjmoch zamestnancov a z aktuálnej prognózy Makroekonomického výboru ohľadom výšky priemerných miezd a životného minima. Prognózovaný vplyv predstavuje rozdiel medzi odhadovanou daňovo-odvodovou povinnosťou v roku t podľa súčasne platnej legislatívy a povinnosťou v hypotetickom scenári, kedy sú parametre daňovo-odvodového systému z roku $t-1$ indexované rastom miezd. Viac k téme priemerného zdanenia a fiscal dragu na Slovensku za posledné roky sa dozviete v pripravovanom komentári IFP.

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným Zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizuje a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 20. júna 2019**. KRRZ, NBS, Infostat, SLSP, Tatrabanka, ČSOB a UniCreditBank označili prognózu za realistickú.

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmov na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UloziskoIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

